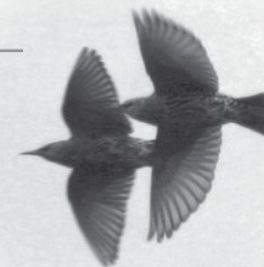

سرشناسه: اسکندری، علی اکبر، ۱۳۴۹ -
عنوان و نام پدیدآور: اوقات فراغت فرزندانم را چگونه مدیریت کنم؟/
نویسنده علی اکبر اسکندری.
مشخصات نشر: مشهد: انتشارات قدس رضوی، ۱۳۹۱.
شابک: 978-600-6543-85-7
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
یادداشت: کتابنامه.
موضوع: اوقات فراغت -- مدیریت
موضوع: کودکان -- سرپرستی
موضوع: تفریح -- مدیریت
شناسه افزوده: موسسه انتشاراتی قدس رضوی
رده بندی کنگره: ۱۳۹۱۱۸۱GV ۸ الف۵الف/
رده بندی دیویی: ۴۸۱۲/۳۰۶
شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۶۸۲۳۹

۳۱ → اوقات فراغت فرزندانم را چگونه مدیریت کنم؟

نویسنده: علی اکبر اسکندری
آستان قدس رضوی
چاپ هشتم: پاییز ۱۳۹۱ (ویرایش جدید)
معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی
نشانی: حرم مطهر امام رضا (ع)، اداره پاسخ گویی به سؤالات دینی
تلفن: ۰۵۱۱-۳۲۰۲۰ دورنگار: ۰۵۱۱-۲۲۴۰۶۰۲
Rahnama@Aqrazavi.org

به کوشش محمدحسین پورامینی
ویراستار: محمد مهدی باقری
طراح جلد: علی بیات
طراح لوگوی رهنما: مسعود نجابتی

﴿ رسیدن برای یافتن راه، خود، ارزش است...
و هر فرهنگی که به پرسشگری بها دهد
و زیباترین، دقیق‌ترین و ساده‌ترین پاسخ‌ها را پیشِ رو بگذارد،
گسترش و دوام خود را تضمین کرده است.
مهم، انتخاب بهترین راه است...
و **ره‌نما** گامی است در این مسیر.
همگام ما باشید و با طرح دیدگاه‌های رنگارنگتان، یاری‌مان کنید.

اوقات فراغت فرزندانم را چگونه مدیریت کنم؟

در این نوشتار، می‌خواهیم بدانیم:

۱. اوقات فراغت به چه معناست؟
۲. در پُرکردن اوقات فراغت فرزندان، چه عواملی دخیل‌اند؟
۳. اوقات فراغت فرزندانم را چگونه مدیریت کنم؟
۴. هنگامی که به‌همراه فرزندانمان به اماکن مذهبی همچون حرم امام‌رضا (علیه‌السلام) مشرف می‌شویم، چه نکاتی را رعایت کنیم؟

اشاره

اوقات فراغت مدت زمانی است که پس از به انجام رساندن کار و تکلیف موظف روزانه، باقی مانده است و انسان، فرصت می یابد که با علاقه و انگیزه شخصی، فعالیت یا برنامه خاصی را انتخاب و پیگیری کند.^۱

اوقات فراغت فرزندان، از یک سو، مناسب ترین بستر برای رشد و شکوفایی استعداد های گوناگون آنها به شمار می آید و از سویی دیگر، زمینه بسیاری از مشکلات فردی و بزهکاری های اجتماعی را فراهم می آورد. بنابراین، اگر پدر و مادری بدون آگاهی و تجربه با این پدیده روبه رو شوند و برنامه ای سنجیده و منظم برای مدیریت آن نداشته باشند، با صدمات جبران ناپذیری روبه رو

۱. غلامعلی افروز، «هنگامه های فراغت، زمینه ساز بهداشت روانی و بستر خلاقیت ها»، پیوند، ش ۱۴۲، تابستان ۱۳۷۰، ص ۱۲۴.

خواهند شد.

در این نوشتار، چند نکته کاربردی را درخصوص نحوه سامان‌دهی اوقات فراغت فرزندان بازگو می‌کنیم.

۱. چرا تربیت مهم است؟

- پیامبر رحمت ﷺ می‌فرمایند: «فرزندانتان را تربیت کنید؛ چراکه نسبت به آنها مسئولیت دارید.»^۱
- حضرت علی علیه السلام نیز بیان می‌دارند: «به‌درستی، روان کودکان مثل زمین خالی است که هرچه در آن بکارند، می‌پذیرد او در آینده، همان محصول را تحویل می‌دهد.»^۲
- بچه‌ها مانند نوار ضبط هستند که هرچه بشنوند، حتی صداهاى خفیف را، ضبط می‌کند.
- به‌فرموده امام‌صادق علیه السلام: «فرزندانتان را در دوران کودکی دریابید او در تربیت آنها بکوشید، قبل از اینکه گروه‌های منحرف آنها را جذب و منحرف کنند.»^۳
- فرزندان، هدیه‌های خداوند عز و جل هستند به شما؛ و تربیت صحیح، هدیه شماست به

۱. میزان/الحکم، ماده وُلد.

۲. نهج/البلاغه، حکمت ۳۱.

۳. میزان/الحکم، ماده وُلد.

خداوند عَزَّوَجَلَّ.

- فرزندان سرمایه‌های شما هستند: همان‌طور که به فکر سرمایه‌های مادی خود هستید، مواظب بزرگ‌ترین سرمایه الهی خود هم باشید.
- برای پرورش یک گیاه یا حیوان، چندین گروه فعالیت می‌کنند؛ انصافاً، برای تربیت فرزندتان، چقدر تلاش می‌کنید؟
- آیا آن قدری که به فکر غذای جسم فرزندتان هستید، به فکر تقویت روح و ساختن شخصیت او هم هستید؟

۲. نکاتی دربارهٔ تعطیلات

- برخی، به اشتباه، فکر می‌کنند که با تعطیلی مدارس، تربیت هم تعطیل می‌شود!
- مناسب‌ترین زمان برای جبرانِ کم‌وکاستی‌های تربیتیِ زمان تحصیل، روزهای تعطیلی (مانند تابستان) است.
- فرزند شما، بی‌شک، استعداد وافر دارد؛ در تعطیلات، ذهن او تعطیل نمی‌شود! اگر در تعطیلات، ذهن فرزند شما هم تعطیل شود، در شروع سال تحصیلی کمی تنبلی خواهد کرد.
- در تابستان، ذهن فرزند شما هم باید استراحت داشته باشد و هم تمرین.
- در نُه ماه تحصیلی، ممکن است استعداد فرزند شما در کارهای علمی شکوفا نشود؛ لذا، در تعطیلات، باید آن‌را با سرگرم کردن به هنر یا مشغول کردن به شغلی، شکوفا کنید.
- در تابستان، با توجه به استعداد فرزندان، او را مشغول کار یا ورزش یا هنری متناسب کنید.

- اگر بدون توجه به استعداد و علاقهٔ فرزند، او را مشغول کاری کنید، عمر او را تلف می‌کنید یا ضربهٔ روحی به او می‌زنید.
- وقت فرزندان مثل کُمَد لباس است: اگر لباس‌ها را درست بچینید، فضا زیاد می‌آید؛ وگرنه، جا کم می‌آورید.
- دربارهٔ چگونگی گذرانِ تابستان فرزندان با افراد مختلف مشورت کنید.
- ممکن است یک کلاس یا برنامهٔ تابستانی، مسیر عمر فرزند شما را به سمت منفی یا مثبت تغییر دهد.
- در تابستان، فرزندان بیشتر نیاز به این دارد که در کنار شما باشد تا توجه و ارتباط گرم شما را با خودش لمس کند.
- به فرزندان بفهمانید که مهم‌ترین موضوعی که باید برایش غصه خورد، هدر رفتن جوانی است.
- در برخورد با تعطیلات فرزندان، کدام روش را می‌پسندید: اول، بی‌توجهی و رها کردن

آن‌ها؛ دوم، به کار بستن تمام تلاش، برای راحتی و تفریح بچه‌ها؛ سوم، برای لحظه به لحظه او برنامه علمی و حفظی گذاشتن. رعایت اعتدال و به هم آمیختن برنامه‌های علمی و تفریحی، مناسب‌ترین راه برای مدیریت تعطیلات فرزندان است.

۳. باید‌های ریز برای کسب نتایج بزرگ

- گاه گاهی به فرزندان بگویید: «من به وجود تو افتخار می کنم.»
- هرچه ویژگی های فرزندان را بیشتر بدانید، بیشتر باعث رشد او می شوید؛ وگرنه، دو طرف به هم لطمه می زنید.
- فایده های دوست خوب و ضررهای دوست بد را برای فرزند بیان کنید.
- دوستان فرزندان را بیشتر به منزل خود دعوت کنید و از نزدیک، بر رفتار آنها نظارت کنید.
- با والدین دوست فرزندان ارتباط داشته باشید و بدانید که انسان، اغلب، صفات اخلاقی خود را از والدین به ارث می برد.
- برای حذف دوستان نامناسب فرزندان، باید خودتان بهترین دوست او شوید.
- فرزند شما اخلاق دوستش را به آرامی و در فرایندی زمان بر کسب می کند؛ پس، منتظر اتفاق ناگهانی نباشید.
- به فرزندان تذکر دهید که ظاهر زیبا خیلی خوب است؛ به شرط اینکه منجر به تباهی

عمر و جوانی نشود.

- هرگاه خواستید فرزندان را از کاری نهی کنید، ابتدا کار مثبتی را، به عنوان جانشین، به او پیشنهاد کنید.
- فرزندان را با واقعیت‌ها، مشکلات و ناهنجاری‌هایی آشنا کنید که عموماً در جامعه رخ می‌دهد.
- مهارت‌های حل مسائل اجتماعی را به فرزندان بیاموزید.
- ضمن آشنایی با پیشرفت‌های علمی در دنیا، فرزندان را برای زندگی در دنیای واقعی نسلِ خودش آماده کنید.
- اجازه دهید فرزندان گاهی شخصاً با مشکلات شخصی‌اش مقابله کند و شما فقط با محبت، او را نظارت و پشتیبانی کنید.
- به فرزندان بفهمانید که انسان‌های مختلفی در جامعه وجود دارند و گاهی ممکن است افراد ضروری در لباس انسان‌های خوب ظاهر شوند.

- تابستان فرصت خوبی است که اعتماد به نفس فرزندان را، با سپردن مسئولیت‌هایی به او، تقویت کنید.
- این قانون را از راه‌های مختلف، به فرزندان بیاموزید: «تلاش بیشتر، مساوی است با موفقیت بیشتر.»
- مورچه‌ای را به فرزندان نشان دهید که باری را ده‌ها بار پس از رهاشدن از دهانش، برمی‌دارد؛ ولی خسته و ناامید نمی‌شود.
- فرصت خوبی است اگر به باغ و وحش بروید و صفات خوب و بد حیوانات را برای فرزند توضیح دهید: وفای سگ، غیرت خروس، هیبت عقاب و... نیز، می‌توانید عظمت پروردگار عز و جل را در نحوه خلقت برخی حیوانات به او نشان دهید: زیبایی طاووس، مفید بودن گاو، مهاجرت پرندگان و... .

۴. در پُر کردن اوقات فراغت فرزندان، چه عواملی دخیل‌اند؟

۱-۴ تقویت معنویت در فرزندان

- در تعطیلات، فرزندان را با خداوند عز وجل و اهل بیت علیهم السلام بیشتر آشنا کرده و داستان‌های قرآنی و تاریخی را برای او بیان کنید. می‌توانید کتاب‌های کم‌حجم و مفیدی در باب زندگی انبیاء الهی علیهم السلام و ائمه علیهم السلام برایش تهیه کنید.
- کلمات مثبت و ذکرهای پُربرکت را به فرزندان بیاموزید تا در مشکلات و تنهایی‌ها، از آن‌ها بهره‌برد: برای مثال، الحمد لله؛ خدایا، مرا تنها نگذار؛ خدایا، به امید خودت؛ خداوند بزرگ است.
- به مناسبت تولد هر کدام از چهارده معصوم علیهم السلام از فرزندان بخواهید کتابی از همان معصوم مطالعه کند و برای شما کنفرانس بدهد.
- در اعیاد مذهبی (نظیر اعیاد غدیر، فطر، قربان، تولد معصومین علیهم السلام) در خانه چنان شادی و شوری ایجاد کنید که فرزندان تا سال بعد، منتظر چنان روزی باشد.

- احادیث کوتاه را با فرزندان حفظ کنید.
- اگر فرزندان را به مراسم مذهبی، مثل زیارت یا جلسه قرآن می‌برید، دقت کنید که او از جلسه خوشش بیاید تا برای جلسه بعدی، خودش لحظه‌شماری کند.
- به یاد داشته باشید که مؤمن شدن فرزند، فواید متعددی دارد: مایوس نشدن در مشکلات و به سراغ خداوند عز و جل رفتن، افزایش امید به زندگی و رهایی از خطر پوچی، احترام ویژه به والدین، اذیت و آزارن دادنِ دیگران، توکل در انتخاب‌ها.

۲-۴ اطلاعات عمومی فرزندان

- امام علی علیه السلام می‌فرمایند: «یادگیری در کودکی، مثل حک کردن روی سنگ و در بزرگی، مثل نوشتن روی آب است.»
- فرهنگ کتاب‌خوانی را در خانواده رواج دهید و اطلاعات عمومی فرزندان را بالا ببرید.

- برای مطالعه فرزندان، محل مناسبی را از جهت نور، دما، سکوت و آرامش تدارک ببینید.
- فرزندان را با نقشه‌های ایران و جهان آشنا کنید.
- درست کردن روزنامه‌دیواری را به فرزندان بیاموزید.
- برخی مطالب مجله‌ها یا روزنامه‌ها را با فرزندان بخوانید.
- گاهی با فرزندان جدول حل کنید.
- از گذشته و تجربه‌های خود برای فرزندان تعریف کنید؛ ولی نه از خود!
- اتفاقات شیرین و تلخ زندگی‌تان را برای او تعریف کنید و علل و راه‌حل‌های آن‌ها را هم برایش بگویید.
- همراه با فرزندان پای صحبت‌های پدربزرگ و مادربزرگ بنشینید و از خاطرات تلخ و شیرین آن‌ها بهره ببرید.
- از فرزندان بخواهید برخی خاطرات تلخ و شیرین خود را مکتوب کند؛ چراکه ثبت

خاطرات، قدرت فکر و مهارت نوشتنِ آن‌ها را بالا می‌برد.

- گاهی، با پرسش‌های کوتاه و معماهای ساده، فکر بچه‌ها را تقویت کنید.
- برای متمرکز ساختن توجه و فکر کودک، از روش‌های عینی استفاده کنید؛ مثلاً، جمع و تفریق را با نخود و لوبیا انجام دهید.
- از سنگ، برگ، انواع هسته‌ها و مانند این‌ها برای آموزش مفاهیم مختلف استفاده کنید.
- از او بخواهید برای مناسبت‌هایی نظیر عید غدیر و عید نوروز، برای شما یا اقوام نزدیک کارت تبریک‌های دست‌ساز درست کند.
- همراه فرزند، کاردستی‌های ساده بسازید.
- به او بیاموزید که با مواد بازیافت، کاردستی‌های زیادی می‌توان ساخت؛ مثلاً چراغ خواب، با قوطی‌های پلاستیکی.
- شماره‌تلفن‌های ضروری را به فرزندان یاد دهید: اورژانس، آتش‌نشانی، اقوام نزدیک و

• روش صحیح استفاده از وسایل نقلیه عمومی، خودپردازها، تلفن همگانی و... را به فرزندتان بیاموزید.

۳-۴ جعبه جادو!

- در استفاده از تلویزیون، شایسته است نکات زیر را در نظر بگیریم: نوع برنامه، زمان برنامه، فایده و ضرر آن، آثار برنامه و مدت زمان نشستن پای تلویزیون.
- آیا می‌دانید اگر کسی فقط روزی سه ساعت تلویزیون تماشا کند، در سال، حدود هزار ساعت پای این جعبه جادوست؟!
- هنر استفاده صحیح و مفید از تلویزیون را به بچه‌ها بیاموزید.
- اعضاء خانواده باید در نگاه کردن به تلویزیون، هدف داشته باشند؛ نه اینکه همه برنامه‌ها را نگاه کنند.

• کودکان، بسیاری از خصلت‌ها مثل شجاعت، ترسویی، ایثار، گذشت و... را از تلویزیون یاد می‌گیرند.

• متأسفانه، برخی والدین با حرص و اشتیاق برنامه کودک را نگاه می‌کنند و با این کار، باعث می‌شوند کودک آن‌ها به خودش اجازه دهد که همه برنامه‌های مخصوص بزرگ‌ترها را نگاه کند؛ در ضمن، والدین نمی‌توانند نسبت به نگاه کردن برنامه‌ها، فرزندان را چندان امر و نهی کنند.

• همراه با فرزندان نکات مثبت و منفی بعضی از برنامه‌های تلویزیون را تحلیل کرده و برخی فیلم‌ها را نقد کنید.

۴-۴ وقت کجا؟! طلا کجا؟

• آیا می‌دانید فرزندان، در تابستان، می‌تواند حدود ۸۰۰ ساعت وقت مفید داشته باشد؟

حال در نظر بگیرید که برای یادگیری هر کدام از هنرها، علوم، زبان‌های خارجی، کامپیوتر و... حدود ۵۰۰ ساعت کافی است!

- امام علی علیه السلام فرمودند: «از دست دادن فرصت‌ها، غصه‌آور و ناراحت کننده است.»
- مفاهیمِ زمان و ارزش وقت و سرعت گذر آن‌را، به فرزندان تفهیم کنید. درک بهتر زمان، به بچه‌ها کمک می‌کند که عمر و مخصوصاً جوانی خود را تباه نکنند.
- همراه با فرزندان بیندیشید: «به نظر تو، در ده ثانیه چه کارهای مثبتی می‌توان انجام داد؟»
- جدول برنامه‌ریزیِ روزانه‌ای برای فرزندان تهیه کنید و برای تداومِ تعهد به آن، به او کمک کنید؛ البته مواظب باشید که از برنامه‌ریزی، خسته یا دل‌زده نشود.
- به فرزندان بگویید: «وقت طلا نیست و از آن ارزشمندتر است؛ چراکه وقت را با طلا نمی‌شود خرید.»

۴-۵ تفریح و ورزش

- در بین ورزش‌ها، پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله سوارکاری، شنا و تیراندازی را سفارش می‌فرمایند.
- تفریحات فرزندان را جهت‌دار کرده و رشد جسمی و روحی و مذهبی را در آن لحاظ کنید.
- یکی از ورزش‌هایی که در رشد جسم و روح فرزندان تأثیر بسیار دارد، کوه‌پیمایی است که فواید کم‌نظیری در بر دارد: استقامت، کمک به همراهان، تجربه کار تیمی، تمرین کم‌حرف زدن و ...
- فرزندان را زیاد به طبیعت ببرید و ذهن او را به این نکات توجه دهید: علم به عظمت و قدرت پروردگار عز و جل، فلسفه آفرینش، چگونگی زندگی در طبیعت، نحوه برخورد با پدیده‌های خلقت، ارزش محیط‌زیست، لذت آرامش در طبیعت، یافتن جهات چهارگانه با نگاه به ستاره‌ها، قبله‌یابی و ...

ه. معجزه‌ای به نام بازی

- بچه‌ها برای یاد گرفتنِ چیزی بازی نمی‌کنند؛ ولی از طریق بازی، مهارت‌های زیادی را یاد می‌گیرند. بخش اعظمی از آموزش‌ها را می‌توان در خلال بازی و به‌طور غیرمستقیم به او آموخت.
- بچه‌ها در هنگام بازی، فکر و برنامه‌ریزی می‌کنند و دست به نقش‌آفرینی می‌زنند؛ از این‌رو، کم‌کم شخصیت آن‌ها شکل می‌گیرد.
- تداوم برخی بازی‌ها، شخصیت فرزندان را تغییر یا شکل می‌دهد.
- به دختر و پسران بگویید که نقش پدر و مادر را در نمایشی اجرا کنند؛ با این کار یا آنچه که هستید، نشان می‌دهند یا آنچه را که دوست دارند شما باشید!
- با فرزندان ورزش‌های محبوب او را انجام دهید یا در بازی‌های بچه‌گانه، با او مشارکت کنید.
- بازی، مدرسه زنده و تأثیرگذاری است که کودک در آن پرورش می‌یابد.
- بازی با گل و درست کردن برخی اشکال، آثار روانی مثبتی دارد.
- اسباب‌بازی‌ها را متنوع و متعدد کرده و طبقه‌بندی کنید. سپس، هر چند وقت یک‌بار، یک

گروه از آن‌ها را در اختیار فرزندان بگذارید.

- با فرزندان بازی‌های ورزشی، هوشی، اطلاعاتی و علمی، فراوان انجام دهید.
- در هنگام بازی، می‌توانید نقاط مثبت و منفی جسم و روح فرزندان را متوجه شوید.
- وقتی فرزندان را به فضاهای جدید یا خانه اقوام می‌برید، با خودتان وسایل سرگرم‌کننده ببرید تا هم سرگرم باشد و هم با همسالانش بر سر اسباب‌بازی دعوا نکند.
- عده‌ای از والدین معتقدند که فرزندشان باید چند هنر و ورزش را یاد بگیرد و عده‌ای می‌گویند که فقط در یک رشته باید استاد شود. شما با توجه به استعداد فرزندان، تصمیم بگیرید.
- اگر برایتان مهم است که فرزندان ورزش یا هنر یا علمی بیاموزد، توجه داشته باشید که بهترین زمان برای شروع، دوران نوجوانی است.
- نتایج بازی گونه‌گون‌اند: ایجاد شادابی، افزایش هیجان، بالا رفتن قدرت تکلم، قوی شدن جسم، تقویت فکر، تخلیه انرژی، تمرین کار تیمی.

۱-۵ چند بازی مناسب با فضای بسته

به فرزندان بازی‌های حیاطی یا داخل‌اتاق و فضای بسته، مثل اتاق، را بیاموزید و گاهی خودتان نیز با آن‌ها بازی کنید. برخی بازی‌ها از این قرار است:

۱. اسم‌فامیل: یک حرف اعلام می‌شود و همه اسمی اسم، فامیل، میوه، شهر، کشور و... باید با آن حرف آغاز شود؛ مثلاً، با حرف «ب»: بهاره، باقرزاده، به، بابل، برزیل، ...
۲. هُب هُب: گروهی شروع به شمارش اعداد می‌کنند و شماره‌های خاصی را باید به جایش هُب بگویند؛ مثلاً، به جای اعداد زوج یا به جای اعداد ضریب پنج.
۳. رادار: شیئی را پنهان کرده و با ضربه‌زدن و تغییر صدای ضربه، نزدیک یا دور شدن فرزندان را به او اعلام کنید.
۴. تمرکز حواس: هدفی را به فرزندان نشان دهید؛ بعد، چشم‌هایش را ببندید و بگویید ابتدا سه دور بچرخد و به طرف هدف برود.

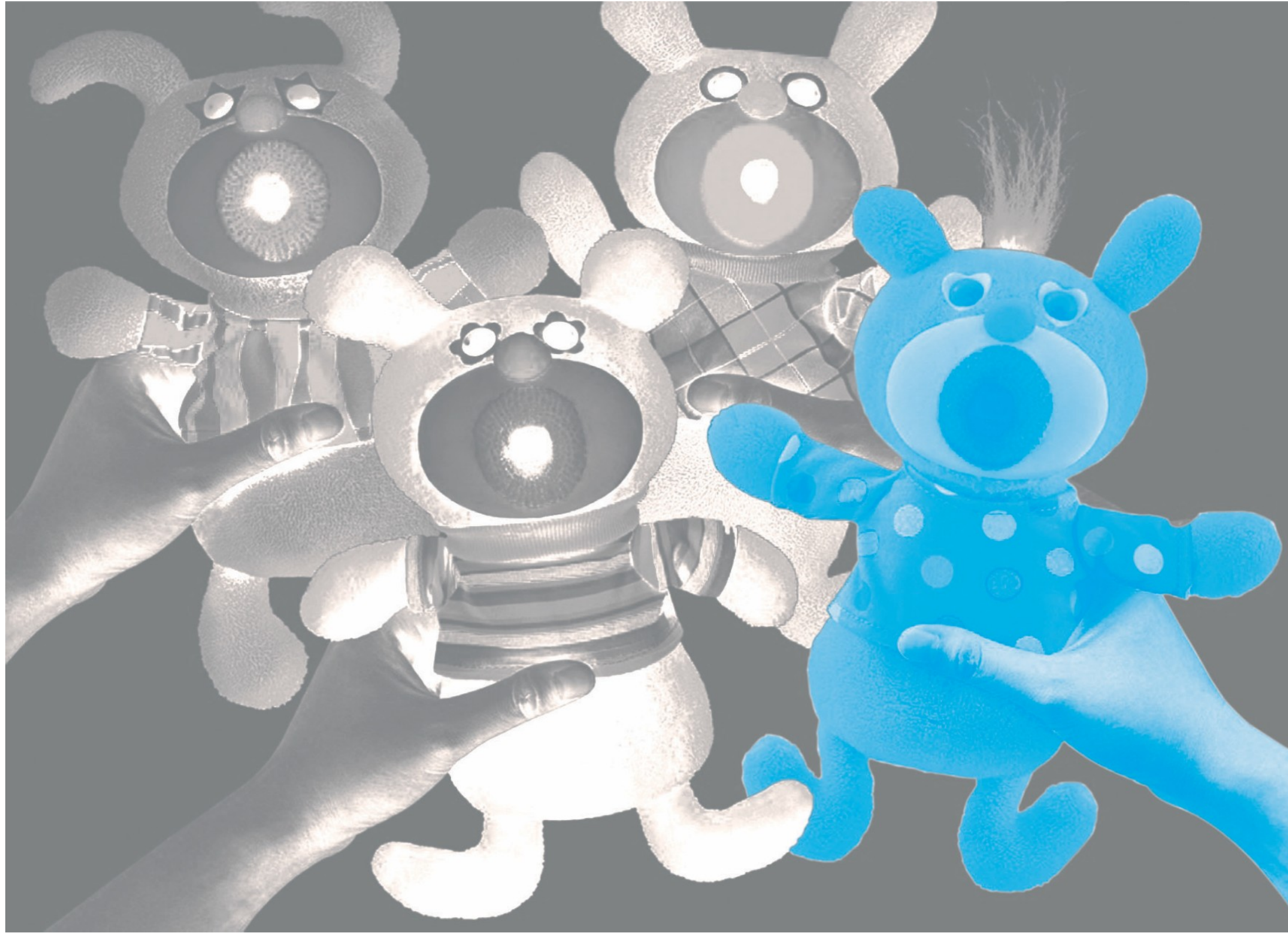

۵. بگرد و پیدا کن: ابتدا اتاق را به فرزندتان نشان دهید؛ بعد، دکور اتاق را عوض کنید و از او بخواهید تغییر را پیدا کند.

۶. معماهای هوش: مثلاً، دو طرف دیوار، یکی پنبه است و یکی آهن. خروس روی این دیوار تخم می‌کند. اگر تخم‌مرغ به کدام طرف برود، نمی‌شکند؟ / یک لیتر آب سنگین‌تر است یا یک لیتر روغن؟ / آینه چپ و راست را برعکس می‌کند؛ چرا بالا و پایین را برعکس نمی‌کند؟

۷. پانتومیم: کلمه یا مفهومی را بدون ادای هیچ کلامی و تنها با حرکت اعضاء بدن نشان دهید تا فرزند حدس بزند.

بازی‌های آشنای دیگر: بسکتبالِ اتاقی یا حیاطی، گل یا پوچ، نقطه‌چین، دوز و... .

پرسشی رایج:

هنگامی که به همراه فرزندانم به حرم امام رضا علیه السلام مشرف می شویم، چه نکاتی را رعایت کنیم؟

- خاطرات شیرین زیارت‌های قبلی را برایش تعریف کنید.
- قبلاً، محبت‌هایی را که امام رضا علیه السلام به شما داشته است، برای فرزندان بازگو کنید.
- بعضی از داستان‌های شیرین زندگی امام رضا علیه السلام را برای فرزندان تعریف کنید.
- در مسیر رفت و برگشت، مواظب باشید که گناهی انجام نشود؛ مثل موسیقی‌های غیرمجاز یا نگاه به نامحرم.
- آراستگی را رعایت کنید: عطرزدن، لباس تمیز و زیبا و... .
- آداب ابتدایی ورود به حرم امام رضا علیه السلام را همراه با فرزندان اجرا کنید.
- لازم نیست تمام آداب زیارتی که شما باید رعایت کنید، او هم رعایت کند.
- اگر فرزندان توان دارد، از او بخواهید که برخی زیارت‌ها را با صدای بلند و برای شما بخواند.

- زیارتی کوتاه و جذاب برایش اجرا کنید.
- در جلوی دید فرزندان، با حضرت علیه السلام کمی صحبت و درِ دل صمیمانه داشته باشید.
- به فرزندان یاد دهید که از امام رضا علیه السلام، هم حاجات دنیایی بخواهد و هم آخرتی.
- زیباست اگر فرزندان بیاموزد که از امام هشتم علیه السلام بیشتر برای دیگران حاجت بخواهد تا خود.
- برای او توضیح دهید که امام رضا علیه السلام حاجت زائران را می‌دهد، به شرطی که مصلحت باشد.
- لازم است بچه‌ها بفهمند که چهارده معصوم علیهم السلام واسطه بین ما و خداوند عز و جل هستند.
- قسمت‌های مختلف و جذاب حرم را که مربوط به کودکان است، به فرزندان نشان دهید. به دارالقرآن (مدرسه دودرب) و نیز اداره پاسخگویی به سؤالات دینی در مدرسه پریزاد، سری بزنید.
- فرزندان را با شخصیت‌هایی آشنا کنید که در حرم دفن هستند: شیخ طبرسی، شیخ بهایی، شهید هاشمی نژاد و ...
- با فرزندان قرارهایی بگذارید؛ مثلاً، «اگر گم شدی، خیلی مضطرب نشو و به محل

گمشدگان برو.»

- در مسیر حرم یا داخل حرم، اگر فرزندان خسته شد، یا استراحت کنید یا او را بغل کنید.
- فرزندان را به هیچ وجه دعوا نکنید؛ وگرنه، خاطره تلخی برایش از زیارت امام رضا (ع) به جا می گذارید.
- اگر می خواهید کمی طولانی تر در حرم بمانید، یا فرزندان را همراه نبرید یا رضایت او را کاملاً جلب کنید.
- قبل یا بعد از حرم، جذابیت های مادی برایش ایجاد کنید؛ مثل خرید خوراکی های سالم.
- اگر به فرزندان، داخل حرم، خوراکی های کوچک می دهید، به او یاد دهید به دیگران هم بدهد.
- نتیجه خوبی ندارد اگر بچه ها را، مخصوصاً صبح زود، از خواب گرم و نرم برای رفتن به حرم بیدار کنیم.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.